

MUZEUL MEMORIAL “OCTAVIAN GOGA”

Instituție publică de cultură de interes județean aflată sub autoritatea Consiliului Județean Cluj, Muzeul memorial “Octavian Goga” este situat în localitatea Ciucea, la jumătatea distanței dintre Cluj-Napoca și Oradea, pe drumul european E60. Acesta a luat ființă în data de 17 februarie 1967, ca urmare a donației făcute către statul român de către legatară testamentară a lui Octavian Goga, soția acestuia, Veturia Goga.

Personalitate marcantă a literaturii române și om politic cu o extrem de susținută activitate politică-socială, prin acțiunile desfășurate în cadrul Partidului Național Român poetul Octavian Goga a militat pentru eliberarea românilor din Transilvania. Ulterior, Octavian Goga devine ministru în cadrul a trei guverne (1919, 1921 și 1926) iar în perioada 1937-1938 a fost prim-ministru al României.

Domeniul de la Ciucea a fost cumpărat de către Octavian Goga în anul 1920 de la Boncza Berta, văduva poetului maghiar Ady Endre. Pe locul vechiului conac – o clădire cu un nivel și dimensiuni modeste având la fațadă deschideri cu arcade gotice și un turn crenelat în vechea tradiție a arhitecturii provinciale neogotice din Imperiul Austro-Ungar – între 1921 și 1926, Goga clădește un imobil nou, păstrând în parte zidul și fundația celui vechi, extinzându-i suprafața și adăugându-i încă un nivel, cu ferestre ample și arcade semicirculare la parter, având în partea dreaptă supraînălțat profilul unui turn. Clădirea avea un salon de primire bordat de cele cinci deschideri semicirculare, imaginând o logie exterioară, sufrageria și câteva încăperi cu destinații domestice, iar la etaj – salonul de muzică, biblioteca, biroul de lucru al poetului, pe o latură, iar pe cealaltă dormitoare și baia.

Încăperea centrală a parterului Castelului de la Ciucea este *Salonul de primire*, locul unde poetul se întâlnea cu oaspeții săi de seamă. Cele mai interesante piese de mobilier sunt: un scrin german din sec. al XVIII-lea, o ladă florentină lucrată de meșteri transilvăneni în sec. al XVI-lea, două jilțuri cu piele de Cordoba din sec. al XVII-lea, fotolii și sofale stil Bidermayer. Pe perețele din stânga intrării, sunt expuse trei tablouri aparținând Școlii Venețiene de pictură, perioada Renașterii târzii. În fața lor, pe perețele din dreapta, deasupra unui șemineu din marmură de Rușchița, poate fi admirat un foarte frumos și expresiv tablou al Veturiei Goga, realizat în 1924 de Camil Ressu. Șemineul are cahllele concepute de artista plastică Nora Steriade, cea care a realizat și decorația Mausoleului. Deasupra mesei cu vitrină din centrul salonului, cu scrisori primite de poet de la personalități politice și culturale ale epocii, se află un candelabru din cristal de Murano.

Tavanul, ușile și scara interioară care conduce la încăperile de la etaj sunt din stejar masiv, ca, de altfel, întreaga lemnărie a parterului.

Sufrageria, singura încăpere din muzeu care și-a păstrat tapetul original, adăpostește o interesantă colecție de artă decorativă, cuprinzând ceramică și porțelan englezesc, german, austriac, chinezesc și japonez. Între piesele de mobilier cele mai valoroase, amintim masa din furnir de lemn de paltin cu opt scaune cu piele de Cordoba, precum și sofa pe care Goga a stat de vorbă cu diplomatul Nicolae Titulescu.

Dintre piesele de mobilier ale *Salonului Galben* rețin atenția masa cu patru scaune stil Bidermayer, aflată în mijlocul încăperii, ca și dulapul de corespondență cu intarsie din sec. al XIX-lea. În masa cu vitrină sunt expuse bijuterii din diferite epoci istorice. Tablourile și sculpturile din Salonul galben aparțin școlii moderne românești și sunt semnate de Nicolae Dărăscu, Elena Popeea, Corneliu Medrea.

Sala fostei *biblioteci de periodice* este, în prezent, un punct documentar al muzeului, cu fotografii ale poetului în diferite ipostaze, imagini de familie, caricaturi, volume cu dedicație primite de poet.

Din sufrageria de la parter, o superbă scară conduce la încăperea centrală a etajului, *Salonul de muzică*. Piesa cea mai interesantă a camerei este pianul Beckstein al Veturiei Goga, la care au cântat George Enescu și Dinu Lipatti, atunci când au fost oaspeții poetului la Ciucea. Tot

aici se află una din cele mai cunoscute lucrări de artă decorativă din muzeu, o tapiserie lyoneză din sec. al XVIII-lea cu scenă de vânătoare. În Salonul de muzică se află și câteva picturi, semnate de mari maeștri ai artei românești: Nicolae Grigorescu - *Dragoș și zimbrul*, Ștefan Luchian - *Cap de fetiță*, Nicolae Tonitza - *Scenă de pe front*, Th. Pallady - *Femeie în oglindă*, alte lucrări de Aurel Popp, Ștefan Dimitrescu, ca și o sculptură în gips patinat a Miliței Petrașcu, reprezentându-l pe poet. Piesa de mobilier cea mai interesantă este scrinul în furnir de lemn de trandafir, primit de Avram Iancu de la Ecaterina Varga. În vecinătatea sobei de ceramică germană se află o vitrină cu piese de bronz descoperite în lava de la Pompei (opaițe, vase de mirodenii etc), dăruite lui Octavian Goga de guvernul italian.

În *Camera de lucru a poetului* se află biroul său de scris, stil Bidermayer, mapa de lucru, jilțul în care obișnuia să se odihnească, toate lucrute în piele de Cordoba, precum și un dulap-secretair. Sunt expuse picturi de Iosif Iser, Rodica Maniu, Hans Eder. Ambianța este completată de o frumoasă sobă de ceramică germană, ca și de o originală pendulă cu intarsie din sec. al XIX-lea.

La etaj se află și *Dormitorul* familiei Goga. În patul din dreapta intrării au decedat Octavian Goga în 1937 și Veturia Goga în 1979. Deasupra patului, portretele celor doi, semnate de pictorul clujean Nagy István veghează amintirea soților Goga.

Biblioteca are circa 6000 de volume, cu o tematică diversă (carte veche religioasă, dicționare, beletristică universală și română) în limbile română, maghiară, germană, franceză, engleză, latină. Aici se află două jilțuri dăruite poetului de Biblioteca Universitară clujeană cu prilejul decernării titlului de Doctor Honoris Causa, în 1932. Ca și în Salonul de primire de la parter, și în bibliotecă se află un frumos șemineu cu cahle concepute de Nora Steriade.

Pentru a păstra ceva din vechea imagine romantică a clădirii inițiale, Goga construiește pe o stâncă aflată în proximitatea șoselei, la peste 20 de metri înălțime, „Casa de pe stâncă” – o construcție ciudată, susținută de ziduri de sprijin din piatră, cu un plan semirotund, spre a crea imaginea unei abside străpunse de golul ferestrelor înalte în trei registre, semicirculare. O apariție cu totul insolită folosită de poet ca un pavilion de vânătoare și ca o sugestie pentru preocupările sale senioriale. A servit atât ca loc de adăpostire a oaspeților, cât și pentru agape vânătoarești.

În perioada când a fost Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, Octavian Goga cumpără de la Cultul Reformat partea de sus a actualului domeniu dintre Castel și liziera pădurii, inclusiv o clădire construită în 1909, căreia, după moartea poetului, Veturia Goga îi dă destinația de Mănăstire cu hramul Fecioarei Maria, adăpostind câteva maici. În 1949, Veturia Goga renunță la maicile adăpostite aici, pentru ca după anul 1994, în urma înțelegerilor intervenite între Consiliul Județean Cluj și Patriarhia Clujului, Vadului și Feleacului, să se redeschidă Mănăstirea.

În 1939, Veturia Goga aduce la Ciucea un superb monument de arhitectură țărănească, biserica de lemn din comuna sălăjeană Gălpâia, cu hramul Nașterea Maicii Domnului, construită în 1575. Biserica este construită din bârne de stejar, având acoperișul în două ape, învelită cu șindrila de brad. Interiorul Bisericii a fost acoperit cu pictură, din care se mai păstrează doar puține urme. În spatele bisericeții de lemn, se află un mormânt modest, unde odihnește prima stareță a schitului, monahia Zenobia Sergeev, decedată în 1945.

Octavian Goga a decedat la Ciucea, la 7 mai 1938, după un atac cerebral. Momumentul funerar a fost realizat prin stradaniile extraordinare ale Veturiei Goga între anii 1938-1958. Aceasta notează într-un jurnal: *“În primăvara anului 1938 ne plimbam prin grădina când, după o hotărâre definitivă, am desemnat locul unde să ridicăm mormântul. Astfel îi cunoșteam dorința. “De altfel, în testamentul redactat în mai 1936, cu exact doi ani înaintea morții sale, Goga afirma: “...Doresc să fiu îngropat la Ciucea, dacă nevasta mea va putea să facă o criptă, unde să se așeze și ea spre odihna de veci, după o viață plină de goană și de chinuri în slujba altora ...”*

Mausoleul a fost inaugurat oficial în 1958, când rămășițele pământești ale lui Octavian Goga sunt mutate din mormântul provizoriu în sarcofagul mausoleului. Pe frontonul său, Veturia Goga a transcris ca epitaf, în mozaic, o strofă din poemul lui Goga, *Din larg* :

*“Jur-împrejur e largul care cântă,
E soare-n cer, e sărbătoare sfântă
Și-n vreme ce mi-a amuțit pământul
Fiorul păcii-n suflet mi se lasă
Eternități îmi flutură veșmântul
Simt Dumnezeu cum mă primește-n casă.”*

Valoroasa colecție culturală lăsată posterității de poetul național Octavian Goga este organizată pe domenii: artă plastică, artă decorativă, etnografie, fond de carte și periodice, fond arhivistic și arheologic. Publicul vizitator poate face cunoștință cu aceste valori prin expozițiile permanente organizate în patru din cele nouă clădiri ale complexului muzeal și prin expozițiile temporare organizate în muzeu sau în colaborare cu alte muzee din județ. În fiecare an, Muzeul memorial „Octavian Goga” organizează, în colaborare cu alte instituții din județ și din țară, activități culturale specifice. Muzeul memorial „Octavian Goga” primește anual circa 15.000 vizitatori. Majoritatea sunt grupuri organizate, cu preponderență grupuri de elevi însoțiți de cadre didactice de la școli din toată țara. O altă categorie de public vizitator îl constituie cel întâlnit cu ocazia acțiunilor culturale de nivel județean și național, public de elită - personalități din domeniul culturii și literaturii. Tradițional și constant, muzeul este vizitat de cetățeni străini, în special de etnie maghiară, interesați și de poetul maghiar Ady Endre care a locuit 2 ani la Ciucea (1915-1917), de delegații românești și srăine însoțite de oficialități județene și personalități ale culturii clujene. Expozițiile temporare tematice organizate în colaborare cu Muzeul de Artă din Cluj-Napoca și cataloagele bine documentate care le-au însoțit s-au adresat nu numai cetățeanului de rând, dar și unui public de elită cunoscător.

Informații suplimentare referitoare la patrimonial muzeului și la programul de vizitare se pot obține accesând site-ul muzeului la adresa www.gogamuseum.ro.

